

**ОДЕСЬКА ОБЛАСНА ДЕРЖАВНА АДМІНІСТРАЦІЯ
УПРАВЛІННЯ КОМУНІКАЦІЙ ТА ІНФОРМАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ**

С.А. Сенча, Д.Л. Колцун, В.В. Демір

**ВИКОРИСТАННЯ РІЗНИХ ФОРМ
ДЕМОКРАТІЇ УЧАСТІ, СПІВПРАЦІ
ОРГАНІВ ПУБЛІЧНОЇ ВЛАДИ
ТА ГРОМАДСЬКИХ ОБ'ЄДНАНЬ**

Матеріали кращих практик

Одеса – 2018

ЗМІСТ

ВСТУП	3
Консультації з громадськістю в Одеській обласній державній адміністрації	4
Громадська рада при Одеській обласній державній адміністрації	5
Інші допоміжні органи при Одеській обласній державній адміністрації у сфері інформації та комунікацій з громадськістю	6
Громадська експертиза діяльності Одеської обласної державної адміністрації	7
Впровадження проектного підходу у сфері комунікацій з громадськістю в Одеській області	8
Взаємодія з інститутами громадянського суспільства Одеської області	11
Застосування логіко-системного підходу при плануванні реалізації державної політики розвитку громадянського суспільства в Одеській області	12
Формування системи оцінювання Регіональної цільової програми сприяння розвитку громадянського суспільства в Одеській області на 2018-2020 роки	13
Динаміка розвитку громадянського суспільства в Одеській області	15
ВИСНОВКИ	23
Список використаних джерел	24

ВСТУП

Аналіз стану розвитку громадянського суспільства в Одеській області засвідчив, що інститути громадянського суспільства області протягом останніх років демонструють свою досить активну та впливову роль у впровадженні позитивних соціально-політичних змін у регіоні в цілому та територіальних громадах зокрема. Проте, у розвитку громадянського суспільства області існує низка суттєвих проблем, а саме:

- більшість організацій, що зареєстровані в області, поширюють свою діяльність на територію міст обласного значення та рідко охоплюють інші населені пункти; кількість дієвих громадських організацій в більшості районах області недостатня для належного акумулювання і реалізації громадських ініціатив, здійснення громадянського впливу на формування та реалізацію державної та регіональної політики;

- переважна більшість громадських об'єднань мають професійну та фізкультурно-спортивну спрямованість; найбільш структурованими є ветеранські, профспілкові організації, а також організації, що захищають інтереси інвалідів, чорнобильців, учасників бойових дій; щодо молодіжних та дитячих громадських об'єднань, то їх частка серед інших занадто мала;

- недостатня кількість активних громадських об'єднань, що спрямовані на захист прав та інтересів населення, а також на територіальний розвиток;

- існуючий потенціал інститутів громадянського суспільства не повною мірою використовується органами публічної влади для розв'язання територіальних суспільно-значущих проблем; спостерігається формалізований і безсистемний підхід у використанні різноманітних форм залучення громадськості як до формування і впровадження державної та регіональної політики, так і до вирішення питань місцевого значення;

- активність громадських об'єднань Одеської області є нерівномірною та має переважно ситуаційний характер;

- інститути громадянського суспільства часто демонструють неготовність до співпраці з органами публічної влади та небажання брати часткову відповідальність за вирішення суспільно-значущих проблем¹.

З метою розв'язання цих проблем управлінням комунікацій та інформаційної політики Одеської обласної державної адміністрації була розроблена та затверджена рішенням Одеської обласної ради від 14.03.2018 № 659-VII Регіональна цільова програма сприяння розвитку громадянського суспільства в Одеській області на 2018-2020 роки (далі – Програма)² у рамках Національної стратегії сприяння розвитку громадянського суспільства в Україні на 2016-2020 роки, затвердженої Указом Президента України від 26.02.2016 № 68/2016 (далі – Стратегія). Щороку розробляються та затверджуються плани заходів щодо реалізації в області зазначеної Стратегії.

¹ Сенча Сергій. Сучасні тенденції і проблеми розвитку громадянського суспільства в Одеській області / Сергій Сенча // Актуальні проблеми державного управління : зб. наук. пр. ОРІДУ / [голов. ред. М.М. Іжа]. Вип. 3(71). – Одеса : ОРІДУ НАДУ, 2017. – С. 110-118

² Регіональна цільова програма сприяння розвитку громадянського суспільства в Одеській області на 2018-2020 роки // [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://oda.odessa.gov.ua/statics/pages/files/5af97797d09dc.pdf>

Консультації з громадськістю в Одеській обласній державній адміністрації

Постановою Кабінету Міністрів України від 03.11.2010 № 996 «Про забезпечення участі громадськості у формуванні та реалізації державної політики» затверджено Порядок проведення консультацій з громадськістю з питань формування та реалізації державної політики (далі – Порядок).

Відповідно до п. 5 Порядку інформація, пов'язана з організацією та проведенням консультацій з громадськістю, оприлюднюється у спеціально створеній рубриці «Консультації з громадськістю» офіційного веб-сайту органу виконавчої влади.

На офіційному веб-порталі Одеської області у рубриці «Громадянам» запроваджена підрубрика «Громадянське суспільство та влада», яка містить розділи «Громадська рада» і «Консультації з громадськістю», де оприлюднена відповідна інформація.

Відповідно до пп. 14-17 Порядку в обласній державній адміністрації вперше запроваджено проведення електронних консультацій з громадськістю, а також розміщення повної інформації про організацію та проведення консультацій з громадськістю на офіційному веб-порталі Одеської області та офіційному веб-сайті управління комунікацій та інформаційної політики Одеської обласної державної адміністрації.

Відповідно до п. 6 Порядку органи виконавчої влади щороку складають орієнтовний план проведення консультацій з громадськістю (далі – орієнтовний план)³.

Відповідно до орієнтовного плану проведення консультації з громадськістю Одеської обласної державної адміністрації на 2018 рік всього заплановано провести 57 консультацій з громадськістю, з яких 21 електронна консультація з громадськістю та 36 публічних громадських обговорень. Протягом року обласною державною адміністрацією проведено 37 електронних консультацій з громадськістю та 36 публічних громадських обговорення (у тому числі – 15 експертних зустрічей для обговорення пріоритетів діяльності Уряду) з питань, що стосуються суспільно-економічного розвитку держави, реалізації та захисту прав і свобод громадян, задоволення їх політичних, економічних, соціальних, культурних та інших інтересів.

---

³ Порядок проведення консультацій з громадськістю з питань формування та реалізації державної політики, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 03.11.2010 № 996 «Про забезпечення участі громадськості у формуванні та реалізації державної політики» // [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-2010-%D0%BF>

Громадська рада при Одеській обласній державній адміністрації

Постановою Кабінету Міністрів України від 03.11.2010 № 996 «Про забезпечення участі громадськості у формуванні та реалізації державної політики» затверджено Типове положення про громадську раду при міністерстві, іншому центральному органі виконавчої влади, Раді міністрів Автономної Республіки Крим, обласній, Київській та Севастопольській міській, районній, районній у м. Києві та Севастополі державній адміністрації (далі – Типове положення).

З метою сприяння участі громадськості у формуванні та реалізації державної політики розпорядженням голови Одеської обласної державної адміністрації від 23.05.2016 № 306/А-2016 «Про затвердження складу громадської ради при Одеській обласній державній адміністрації» було утворено громадську раду, до якої увійшли представники 147 громадських об'єднань. Довгий час робота цього допоміжного органу була неефективною через його надмірну громіздкість та неповороткість.

Положення про громадську раду при Одеській обласній державній адміністрації (далі – Положення) було схвалено на засіданні громадської ради лише 29.09.2017. Розпорядженням голови обласної державної адміністрації від 12.10.2017 № 949/А-2017 зазначене Положення було затверджене, що остаточно впорядкувало питання компетенції цього дорадчого органу. Розпорядженням голови обласної державної адміністрації від 02.11.2017 № 1036/А-2017, на підставі протоколів засідань громадської ради при Одеській обласній державній адміністрації від 21 грудня 2016 року № 3, від 30 березня 2017 року № 4, від 30 червня 2017 року № 5 та від 29 вересня 2017 року № 6, були внесені зміни до кількісного складу громадської ради з метою його оптимізації та приведення у відповідність до Типового положення, в результаті чого кількість членів громадської ради скоротилася до 95 осіб. Строк повноважень громадської ради закінчився 23.05.2018.

Відповідно до Типового положення розпорядженням голови обласної державної адміністрації від 01.03.2018 № 186/А-2018 утворено ініціативну групу з підготовки установчих зборів для формування нового складу громадської ради при Одеської обласної державної адміністрації. Установчі збори відбулися 07.09.2018. Протокол установчих зборів оприлюднено на офіційному веб-порталі Одеської області у рубриці «Громадська рада» 18.09.2018. Розпорядженням голови Одеської обласної державної адміністрації від 24.10.2018 № 1212/А-2018 затверджено новий склад громадської ради при Одеській обласній державній адміністрації у кількості 35 осіб згідно з вимогами чинного законодавства⁴.

---

⁴ Типове положення про громадську раду при міністерстві, іншому центральному органі виконавчої влади, Раді міністрів Автономної Республіки Крим, обласній, Київській та Севастопольській міській, районній, районній у м. Києві та Севастополі державній адміністрації, затверджене постановою Кабінету Міністрів України від 03.11.2010 № 996 «Про забезпечення участі громадськості у формуванні та реалізації державної політики» // [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-2010-%D0%BF>

Інші допоміжні органи при Одеській обласній державній адміністрації у сфері інформації та комунікацій з громадськістю

На виконання підпункту 1 пункту 6 Указу Президента України від 26.02.2016 № 68/2016 «Про сприяння розвитку громадянського суспільства в Україні»⁵ розпорядженням голови обласної державної адміністрації від 08.11.2017 № 1054/А-2017 була утворена координаційна рада з питань сприяння розвитку громадянського суспільства при голові Одеської обласної державної адміністрації (далі – координаційна рада) та затверджене Положення про неї. 15.12.2017 відбулося засідання цього дорадчого органу, на якому були розглянуті питання щодо обговорення проекту Регіональної цільової програми сприяння розвитку громадянського суспільства в Одеській області на 2018-2020 роки у рамках Національної стратегії сприяння розвитку громадянського суспільства в Україні на 2016-2020 роки, про хід розслідування протиправних дій по відношенню до представників засобів масової інформації, осередків громадських організацій та політичних партій Одеської області, а також про загальнонаціональний правопросвітницький проект «Я МАЮ ПРАВО!» та подальшу взаємодію щодо його реалізації на території Одеської області.

Відповідно до листа Адміністрації Президента України від 30.01.2018 № 04-01/258, враховуючи протокол засідання координаційної ради від 15.12.2017 № 1, з метою забезпечення дотримання конституційного права на свободу слова розпорядженням голови облдержадміністрації від 28.02.2018 № 180/А-2018 утворено, як консультативно-дорадчий орган, робочу групу з питань захисту професійної діяльності журналістів та свободи слова.

На виконання вимог постанови Кабінету Міністрів України від 12.10.2011 № 1049 «Про затвердження Порядку проведення конкурсу з визначення програм (проектів, заходів), розроблених інститутами громадянського суспільства, для виконання (реалізації) яких надається фінансова підтримка», з метою залучення громадських організацій до розв'язання пріоритетних проблем Одеської області розпорядженням голови облдержадміністрації від 08.09.2017 № 794/А-2017 утворено конкурсну комісію для розгляду конкурсних пропозицій та результатів моніторингу стану виконання (реалізації) програм (проектів, заходів). У серпні 2018 року конкурсною комісією розглянуто та оцінено конкурсні пропозиції в рамках проведення конкурсу з визначення програм (проектів, заходів), розроблених інститутами громадянського суспільства, для виконання (реалізації) яких у 2019 році надається підтримка за рахунок коштів обласного бюджету, а також складено їх рейтинг.

Крім цього, представники громадськості беруть участь у роботі ще 30 допоміжних органів облдержадміністрації за різними сферами її діяльності.

---

⁵ Указ Президента України від 26.02.2016 № 68/2016 «Про сприяння розвитку громадянського суспільства в Україні» // [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/68/2016>

Громадська експертиза діяльності Одеської обласної державної адміністрації

Згідно з постановою Кабінету Міністрів України від 05.11.2008 № 976 «Про затвердження Порядку сприяння проведенню громадської експертизи діяльності органів виконавчої влади» Одеською обласною державною адміністрацією шляхом видання відповідних розпоряджень надано сприяння проведенню 4 громадських експертиз діяльності облдержадміністрації, а саме:

- громадською організацією «Одеська обласна організація «Зелений лист» щодо виконання облдержадміністрацією та її структурними підрозділами Регіональної програми цивільного захисту, техногенної та пожежної безпеки Одеської області на 2014-2017 роки, затвердженої рішенням Одеської обласної ради від 24.12.2013 № 969-VI (зі змінами) та розпорядження голови облдержадміністрації від 28.02.2017 № 162/А-2017 «Про затвердження плану основних заходів цивільного захисту на 2017 рік»;

- громадською організацією «Фонд дитячих, юнацьких та молодіжних конкурсів» щодо додержання облдержадміністрацією вимог статей 21-21⁵ Закону України «Про культуру» під час виконання покладених на неї завдань;

- громадською радою при Одеській обласній державній адміністрації щодо виконання облдержадміністрацією та її структурними підрозділами Регіональної програми збереження та відновлення водних ресурсів у басейні Куяльницького лиману на 2012-2018 роки, затвердженої рішенням Одеської обласної ради від 28.10.2011 № 270-VI, під час виконання покладених на неї завдань;

- громадською радою при Одеській обласній державній адміністрації щодо додержання облдержадміністрацією та її структурними підрозділами постанови Кабінету Міністрів України від 12.10.2011 № 1049 «Про затвердження Порядку проведення конкурсу з визначення програм (проектів, заходів), розроблених інститутами громадянського суспільства, для виконання (реалізації) яких надається фінансова підтримка» під час реалізації державної політики в галузі соціального захисту соціально-незахищених громадян.

За результатами громадської експертизи, проведеної громадською організацією «Фонд дитячих, юнацьких та молодіжних конкурсів», отримано експертні пропозиції для їх врахування облдержадміністрацією під час вирішення питань поточної діяльності.

Відповідно до п. 5-2 Порядку сприяння проведенню громадської експертизи діяльності органів виконавчої влади, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 05.11.2008 № 976⁶, три громадські експертизи визнано такими, що не відбулися.

---

⁶ Порядок сприяння проведенню громадської експертизи діяльності органів виконавчої влади, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 05.11.2008 № 976 // [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/976-2008-%D0%BF>

Впровадження проектного підходу у сфері комунікацій з громадськістю в Одеській області

Проектно-орієнтоване публічне управління у сфері комунікацій з громадськістю набуває все більшої актуальності на сучасному етапі розвитку демократії в Україні. Запровадження та здійснення реформ у різних сферах суспільного життя потребують створення нових форм, впровадження ефективних процедур участі громадськості у формуванні та реалізації державної, регіональної політики, вирішенні питань місцевого значення.

Серед основних проблем розвитку громадянського суспільства Національна стратегія сприяння розвитку громадянського суспільства в Україні на 2016-2020 роки, серед інших, визначає відсутність доступу більшості організацій громадянського суспільства до державної фінансової підтримки через її обмежений обсяг, незастосування прозорих конкурсних процедур та надання необґрунтованих переваг окремим видам організацій громадянського суспільства; відсутність єдиної державної інформаційно-просвітницької політики у сфері сприяння розвитку громадянського суспільства.

Стратегією передбачається реалізація низки завдань, зокрема, урегулювання на законодавчому рівні питання обов'язкового планування у Державному бюджеті України і місцевих бюджетах видатків на надання на конкурсних засадах фінансової підтримки для виконання програм (реалізації проектів, заходів), розроблених організаціями громадянського суспільства⁷.

На виконання Стратегії у рамках Програми передбачено, серед інших, виконання таких заходів:

- проведення навчально-методичних семінарів та тренінгів для представників інститутів громадянського суспільства щодо механізмів та кращих практик участі громадськості у формуванні та реалізації державної, регіональної політики, вирішенні питань місцевого значення;

- проведення конкурсів з визначення програм (проектів, заходів), розроблених інститутами громадянського суспільства, для виконання (реалізації) яких надається фінансова підтримка за рахунок коштів обласного бюджету, та проведення моніторингу стану виконання (реалізації) програм (проектів, заходів), визнаних переможцями конкурсу, відповідно до Порядку проведення конкурсу з визначення програм (проектів, заходів), розроблених інститутами громадянського суспільства, для виконання (реалізації) яких надається фінансова підтримка, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12.10.2011 № 1049.

Обласною державною адміністрацією у вересні 2017 року було затверджено форми документів для проведення конкурсу з визначення програм (проектів, заходів), розроблених інститутами громадянського суспільства, для виконання (реалізації) яких надається фінансова підтримка за рахунок коштів обласного бюджету, у листопаді 2017 року було оголошено зазначений

---

⁷ Національна стратегія сприяння розвитку громадянського суспільства в Україні на 2016-2020 роки, затверджена Указом Президента України від 26.02.2016 № 68/2016 «Про сприяння розвитку громадянського суспільства в Україні» // [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/68/2016>

конкурс⁸. Проте, жодної конкурсної пропозиції до облдержадміністрації не надійшло, що вкотре засвідчило неготовність громадськості до співпраці з органами виконавчої влади.

У березні 2018 року було оголошено черговий конкурс з визначення програм (проектів, заходів), розроблених інститутами громадянського суспільства, для виконання (реалізації) яких у 2019 році надається підтримка за рахунок коштів обласного бюджету. У рамках Програми 24 та 30 березня 2018 року в Одеському регіональному інституті державного управління Національної академії державного управління при Президентові України (далі – ОРІДУ НАДУ при Президентові України) відбулися тренінги для представників інститутів громадянського суспільства Одеської області за темою: «Технологія написання проектних заявок для участі у конкурсах проектів». Однак, протягом терміну приймання документів інститути громадянського суспільства вдруге не подали жодної конкурсної пропозиції.

З метою створення належних умов для інституційного розвитку інститутів громадянського суспільства, навчання їх представників технології підготовки конкурсних пропозицій обласною державною адміністрацією було продовжено строк приймання конкурсних пропозицій на один місяць та ініційовано в рамках Програми проведення з 25 по 27 червня 2018 року тематичного короткотермінового семінару «Розроблення конкурсних пропозицій для участі у конкурсах проектів» для 20 представників організацій громадянського суспільства Одеської області на базі ОРІДУ НАДУ при Президентові України силами кафедри проектного менеджменту. В результаті проведення зазначеного семінару до обласної державної адміністрації надійшло 19 конкурсних пропозицій, 14 з яких було допущено до конкурсу з визначення програм (проектів, заходів), розроблених інститутами громадянського суспільства, для виконання (реалізації) яких у 2019 році надається підтримка за рахунок коштів обласного бюджету, та оцінено конкурсною комісією (таблиця 1). За результатами другого такого семінару з 19 по 21 вересня 2018 року чергові 20 представників організацій громадянського суспільства отримали практичні навички з розроблення конкурсних пропозицій для участі у різноманітних конкурсах проектів. Крім того, 16 слухачів виявили бажання навчатися у зазначеному інституті.

Отже, практичний досвід застосування форм і методів проектно-орієнтованого публічного управління у сфері комунікацій з громадськістю засвідчив високу ефективність зазначених навчально-методичних семінарів та нагальну потребу їх проведення з метою розвитку громадянського суспільства в Одеській області⁹.

---

⁸ Порядок проведення конкурсу з визначення програм (проектів, заходів), розроблених інститутами громадянського суспільства, для виконання (реалізації) яких надається фінансова підтримка, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 12.10.2011 № 1049 // [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1049-2011-%D0%BF>

⁹ Сенча С.А. Досвід впровадження проектного підходу у сфері комунікацій з громадськістю в Одеській області / С.А. Сенча // Реформування публічного управління та адміністрування: теорія, практика, міжнародний досвід: матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. за міжнар. участю, 26 жовт. 2018 р. / [ред. кол.: М.М. Іжа та ін.]. – Одеса : ОРІДУ НАДУ, 2018. – С. 364-365

Рейтинг конкурсних пропозицій конкурсу з визначення програм (проектів, заходів), розроблених інститутами громадянського суспільства, для виконання (реалізації) яких у 2019 році надається підтримка за рахунок коштів обласного бюджету

№ з/п	Кількість балів	Назва громадського об'єднання	Назва конкурсної пропозиції
1	142	Громадська організація «Родинний правопросвітницький клуб «Одеська мрія»	«Дорожня карта послуг допомоги родинам з дітьми від держави та інститутів громадянського суспільства в Одеському регіоні»
2	130	Громадська організація «Рух суспільних ініціатив»	«Успішна громада – свідомо громада»
3	127	Громадська організація «Ветеранів та інвалідів АТО - «РАПРА»	«Забезпечення єдності українського простору»
4	119	Громадська організація «Велике серце»	«Інформаційна кампанія «Дитинство без насильства»
5	115	Громадська організація «Правозахисне товариство «Співдружність»	«Сприяння створенню умов для діалогу та налагодження дієвої взаємодії між органами публічної влади і внутрішньо переміщеними особами (далі – ВПО), їх організаціями, через стимулювання активності ВПО по самостійній реалізації права на житло на основі чинного законодавства України»
6	109	Громадська організація «Експертно-аналітична агенція «Група 2 травня»	«Місьцеве самоврядування – під громадський контроль»
7	108	Громадська організація «Фонд «Злата Лада»	Проведення обласного відкритого форуму «Багатодітна сім'я України»
8	107	Громадська організація «Чорноморське гайдамацьке з'єднання»	Освітній проект «Партнерство як ресурс»
9	105	Громадська організація «Асамблея миру і творчості»	«Створення системи комплексного розв'язання основних проблем соціально-психологічної реабілітації та адаптації внутрішньо переміщених осіб в Одеській області»
10	99	Громадська організація «Цивільний фронт»	«Інформаційно-аналітичний майданчик інститутів громадянського суспільства Одеської області»
11	85	Громадська організація «Відкрите суспільство України»	«Школа місцевого самоврядування, Одеська область (осінь)»
12	81	Громадська організація «Відкрите суспільство України»	«Школа місцевого самоврядування, Одеська область»
13	76	Громадська організація «Відкрите суспільство України»	«Щомісячний моніторинг стану громадянського суспільства і малого бізнесу Одеського регіону»
14	75	Громадська організація «Відкрите суспільство України»	«Антикорупційний громадський Трибунал»

Взаємодія з інститутами громадянського суспільства Одеської області

З метою налагодження дієвої взаємодії інститутів громадянського суспільства з органами публічної влади на засадах партнерства, забезпечення додаткових умов для задоволення суспільних інтересів з використанням різноманітних форм демократії участі та громадської ініціативи управлінням комунікацій та інформаційної політики обласної державної адміністрації (далі – Управління) запроваджено укладання меморандумів про співпрацю у сфері розвитку інфраструктури громадянського суспільства в Одеській області. Так, було підписано тристоронній меморандум між Управлінням, Одеським регіональним інститутом державного управління Національної академії державного управління при Президентові України та Всеукраїнською громадською організацією «Асоціація сприяння самоорганізації населення», а також двосторонні – з міжнародною благодійною організацією «Фонд Східна Європа», благодійним фондом «Карітас Одеса УГКЦ», громадською організацією «Одеська обласна Рада миру» та громадською організацією «Громадське формування з охорони громадського порядку і державного кордону «Поліція Громадської Безпеки».

Управлінням було надано сприяння та підтримку проектам, розробленим громадською організацією «Правозахисне товариство «Співдружність», благодійним фондом «За майбутнє без СНІДу» та Одеською обласною організацією Всеукраїнської громадської організації інвалідів «Українське товариство глухих», для участі у різних конкурсах проектів інститутів громадянського суспільства.

Відповідно до Програми та на виконання двостороннього меморандуму спільно з громадською організацією «Громадське формування з охорони громадського порядку і державного кордону «Поліція Громадської Безпеки» на принципах співпраці та співфінансування з 05 по 06 вересня 2018 року проведено україно-чеський форум «Дитинство без насильства» із залученням представників інститутів громадянського суспільства.

На виконання Програми, відповідно до Положення про проведення обласного конкурсу «Краща громадська рада – надійний партнер», затвердженого наказом управління комунікацій та інформаційної політики Одеської обласної державної адміністрації від 22.10.2018 № 23-ОД¹⁰, з 27 по 30 листопада 2018 року вперше в Одеській області проведено обласний конкурс «Краща громадська рада – надійний партнер».

Переможцями зазначеного конкурсу визначено:

- I місце – громадська рада при Саратській райдержадміністрації;
- II місце – громадська рада при Ізмаїльській райдержадміністрації;
- III місце – громадська рада при Кілійській райдержадміністрації.

¹⁰ Наказ управління комунікацій та інформаційної політики Одеської обласної державної адміністрації від 22.10.2018 № 23-ОД «Про затвердження Положення про проведення обласного конкурсу «Краща громадська рада – надійний партнер» // [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://uvp.odessa.gov.ua/wp-content/uploads/2018/11/000204213600.pdf>

Застосування логіко-системного підходу при плануванні реалізації державної політики розвитку громадянського суспільства в Одеській області

Враховуючи множину проблем, з якими стикаються органи державної виконавчої влади в регіонах під час планування і організації взаємодії з громадянським суспільством, а також значну невизначеність зовнішнього середовища та обмеженість людських, фінансових і часових ресурсів, є доцільним застосування в цій діяльності методів та інструментів проектного менеджменту. Під час розроблення Регіональної цільової програми сприяння розвитку громадянського суспільства в Одеській області на 2018-2020 роки вперше було застосовано логіко-системний підхід із встановленням логічних взаємозв'язків між проблемами розвитку громадянського суспільства в Одеській області та цілями Програми. Запропоновано індикатори досягнення стратегічної мети і конкретних цілей програми, а також шляхи та заходи щодо налагодження взаємодії між органами державної влади та інститутами громадянського суспільства в Одеській області в аспекті реалізації Національної стратегії сприяння розвитку громадянського суспільства в Україні на 2016–2020 роки.

Відповідно до Керівництва проектним циклом, розробленого Європейською комісією, логіко-системний (логічний системний) підхід – це аналітичний процес та, водночас, набір взаємопов'язаних інструментів, які використовуються в цьому процесі з метою структурованого і систематизованого аналізу проекту або програми. Продуктом цього процесу є логічна структурна схема (або коротше – логічна схема).

Результати аналізу проблем розвитку громадянського суспільства Одеської області та цілей регіональної цільової програми склали основу для побудови логічної структурної схеми зазначеної програми, яка містить: опис структури програми (стратегічна мета, конкретні цілі, очікувані результати та заплановані дії/заходи); індикатори для перевірки досягнення визначених цілей і результатів; джерела перевірки – джерела інформації і методи, що планується використовувати для її збору та підготовки звітності; припущення – тобто ті зовнішні фактори та умови, які не піддаються контролю з боку виконавців/учасників програми, але можуть впливати на досягнення її цілей і результатів.

Основними перевагами застосування логіко-структурного підходу у процесі розроблення регіональних цільових програм є: стандартизація формату надання змісту програм, що значно спрощує перевірку логіки запропонованих завдань і заходів, оцінку їх адекватності встановленим цілям, а також логічного взаємозв'язку власне визначених цілей та їх актуальності; спрощення процедури розроблення плану моніторингу і оцінки програми, а також формування звітності та порівняння планових і кінцевих досягнень¹¹.

---

¹¹ Сенча С.А. Планування реалізації державної політики розвитку громадянського суспільства в Одеській області: досвід застосування логіко-системного підходу / І.А. Сенча, С.А. Сенча // Актуальні проблеми державного управління : зб. наук. пр. ОРІДУ / [голов. ред. М.М. Іжа]. Вип. 2(74). – Одеса : ОРІДУ НАДУ, 2018. – С. 114-120

Формування системи оцінювання Регіональної цільової програми сприяння розвитку громадянського суспільства в Одеській області на 2018-2020 роки

У процесі розроблення Програми вперше було сформовано систему оцінювання ефективності регіональних цільових програм в аспекті визначення результативних показників, які характеризують хід реалізації, ступінь досягнення мети та виконання завдань програм.

Чотири групи цих показників оцінюють програму у наступних аспектах: актуальності, яка розуміється як відповідність мети і очікуваних результатів програми визначеним пріоритетним потребам цільових груп споживачів її результатів та/або спрямованості на вирішення визначених проблем; здійсненності – дотримання логічного взаємозв'язку між основними структурними елементами програми (метою, завданнями, заходами і очікуваними результатами) та забезпечення виконання заходів необхідними ресурсами; ефективності – досягнення мети програми у сенсі досягнення бажаного ефекту; результативності – внесок конкретних результатів програми у досягнення цілей та їх суспільна корисність (рис. 1).

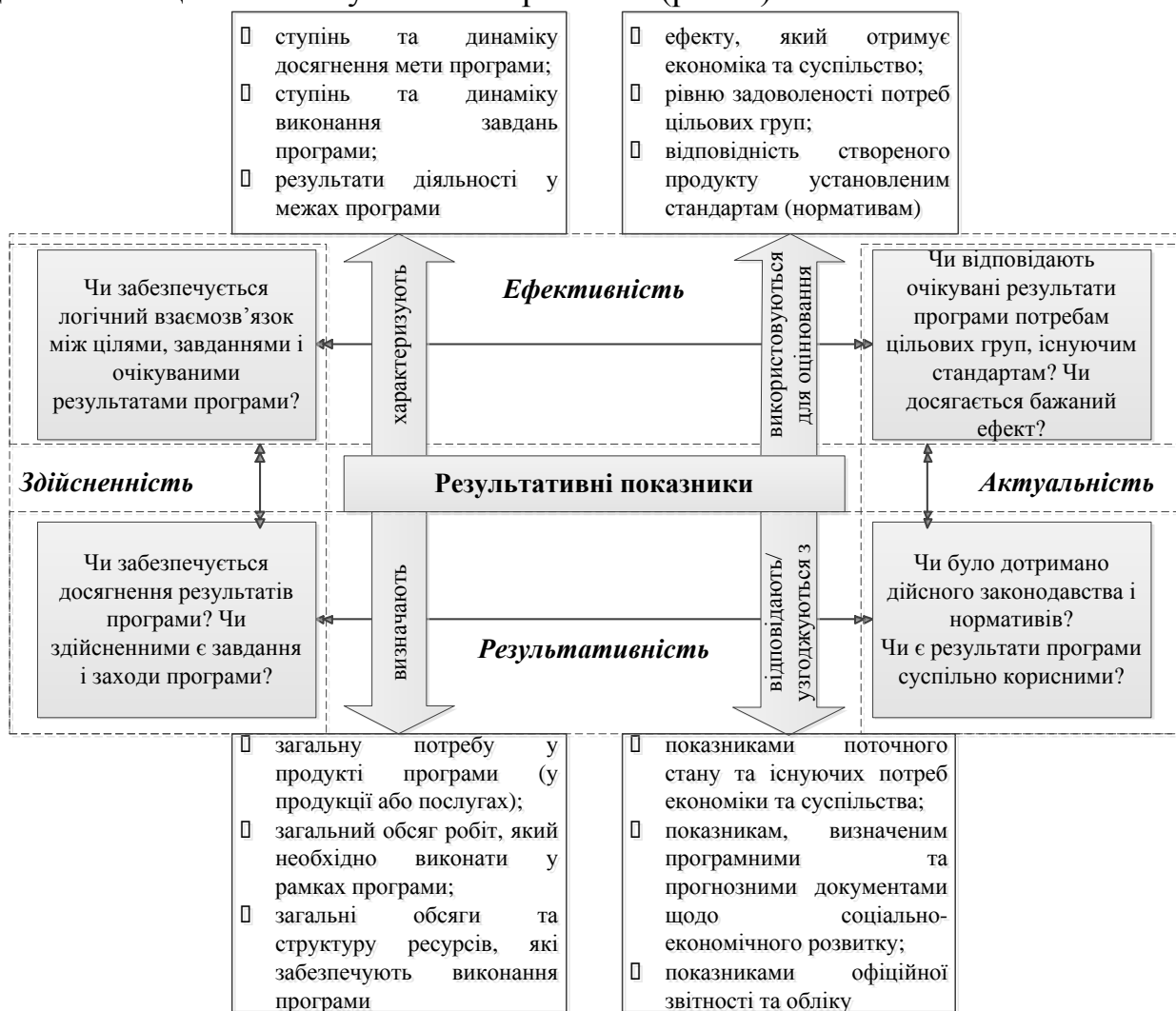

Рисунок 1 – Логічний взаємозв'язок між аспектами оцінювання регіональних цільових програм та результативними показниками

Згідно з Керівництвом проектним циклом, розробленою Європейською комісією, для визначення ієрархії цілей будується деревоподібна схема цілей, яка являє собою стислий опис бажаної майбутньої ситуації. Зазначена схема засновується на аналізі реальної проблемної ситуації та потреб заінтересованих сторін, результати якого подаються також у вигляді деревоподібної схеми – дерева проблем. Таким чином негативна ситуація дерева проблем перетворюється на рішення, які представляються як позитивні досягнення, а потенційні цілі базуються виключно на чітко визначених пріоритетних проблемах. Для кожної із цілей та кожного завдання/заходу і результату формуються індикатори їх досягнення та виконання, а також відповідні джерела перевірки – тобто джерела, за якими можна перевірити значення індикаторів (рис. 2).

Рисунок 2 – Узгодженість структурних елементів Програми та нормативних груп результативних показників

Саме під час розроблення Регіональної цільової програми сприяння розвитку громадянського суспільства в Одеській області на 2018-2020 роки і було застосовано зазначену логічну схему. Для побудови логічної схеми було використано результати аналізу проблемного поля та сформовано ієрархічні структури проблем і цілей¹².

¹² Сенча С.А. Методичний підхід до оцінювання ефективності регіональних цільових програм / І.А. Сенча, С.А. Сенча // Право та державне управління: зб. наук. пр. (Google Scholar, Index Copernicus) – Випуск 1 (2018). Том 2. – Запоріжжя, 2018. – С. 118-125

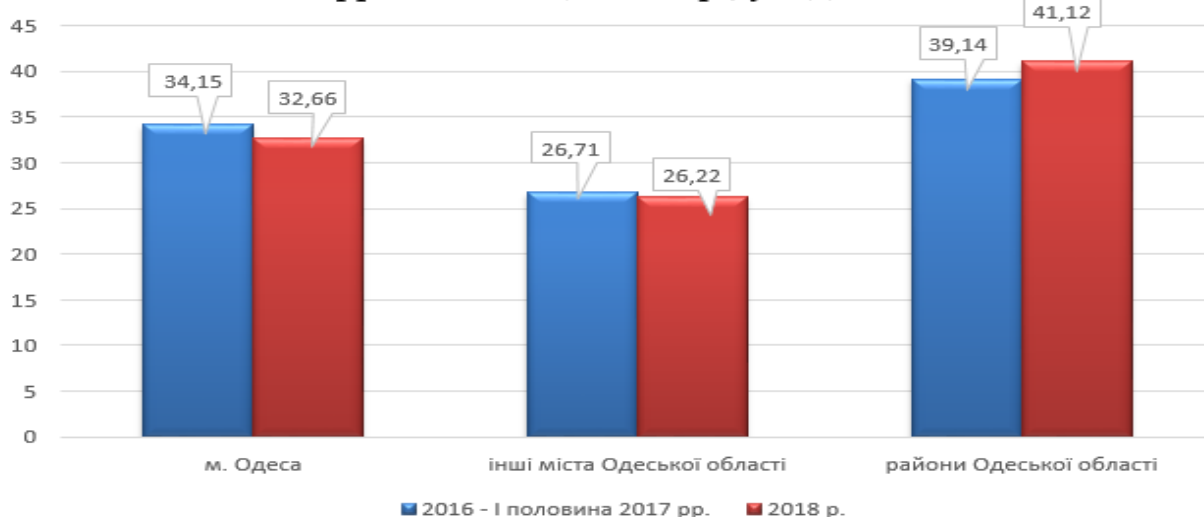

Динаміка розвитку громадянського суспільства в Одеській області

Якщо на 01.01.2015 в Одеській області було зареєстровано 5289 громадських об'єднань¹³, на 01.01.2017 – 5486¹⁴, то вже за станом на 01.01.2018 загальна кількість громадських об'єднань в області склала 6014¹⁵. Протягом лише 9 місяців 2018 року було зареєстровано 324¹⁶ громадських об'єднань, загальна кількість яких на 01.10.2018 сягнула 6338, що на 5% більше ніж на початок року.

Розподіл кількості громадських об'єднань за видами адміністративно-територіального устрою Одеської області протягом 9 місяців 2018 року майже не змінився, хоча спостерігається збільшення частки їх кількості на районному рівні.

Розподіл ГО за видами АТУ за 2016 - I половину 2017 рр. та 9 місяців 2018 р., у відсотках

Розподіл кількості громадських об'єднань за містами обласного значення (далі – міста) і районами Одеської області є досить нерівномірним. Найбільша кількість діючих міських громадських об'єднань на 1000 осіб наявного населення залишилася у м. Южне та Чорноморськ, найменша – у м. Одеса.

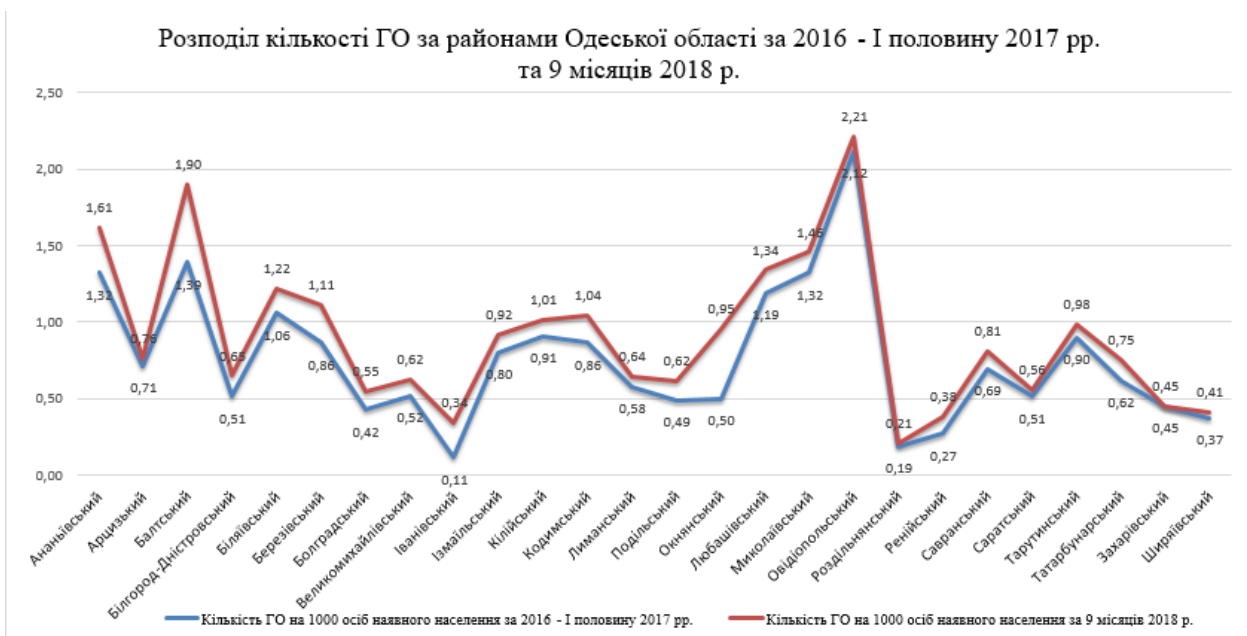
Найбільша кількість діючих районних громадських об'єднань на 1000 осіб наявного населення в Овідіопольському, Балтському, Ананьївському, Миколаївському, Любашівському та Біляївському районах, найменша – в Іванівському районі.

¹³ Стратегія економічного та соціального розвитку Одеської області до 2020 року (актуалізована) // [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://oblrada.odessa.gov.ua/wp-content/uploads/32-VII.pdf>

¹⁴ Реєстр громадських об'єднань // [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://rgo.informjust.ua/>

¹⁵ Регіональна цільова програма сприяння розвитку громадянського суспільства в Одеській області на 2018-2020 роки // [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://oda.odessa.gov.ua/statics/pages/files/5af97797d09dc.pdf>

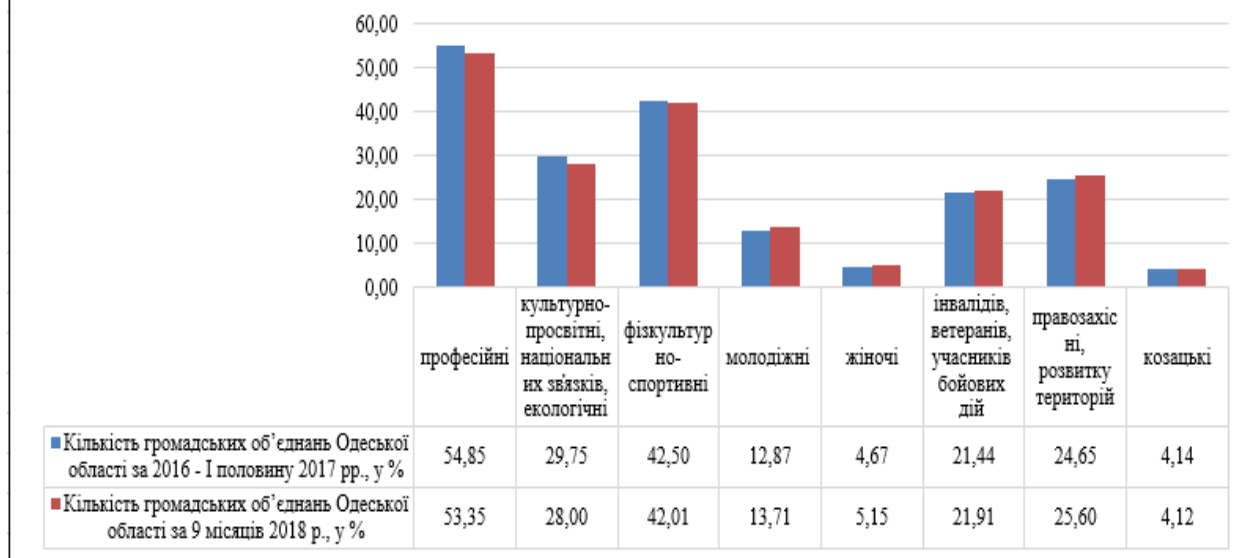
¹⁶ За даними Головного територіального управління юстиції в Одеській області

За 9 місяців 2018 року дещо зменшилася кількість професійних, фізкультурно-спортивних, культурно-просвітніх, екологічних, національних та козацьких об'єднань. Проте, збільшилась кількість правозахисних громадських об'єднань та таких, що спрямовані на розвиток певних територій, об'єднань інвалідів, ветеранів, учасників бойових дій, а також молодіжних та жіночих громадських об'єднань.

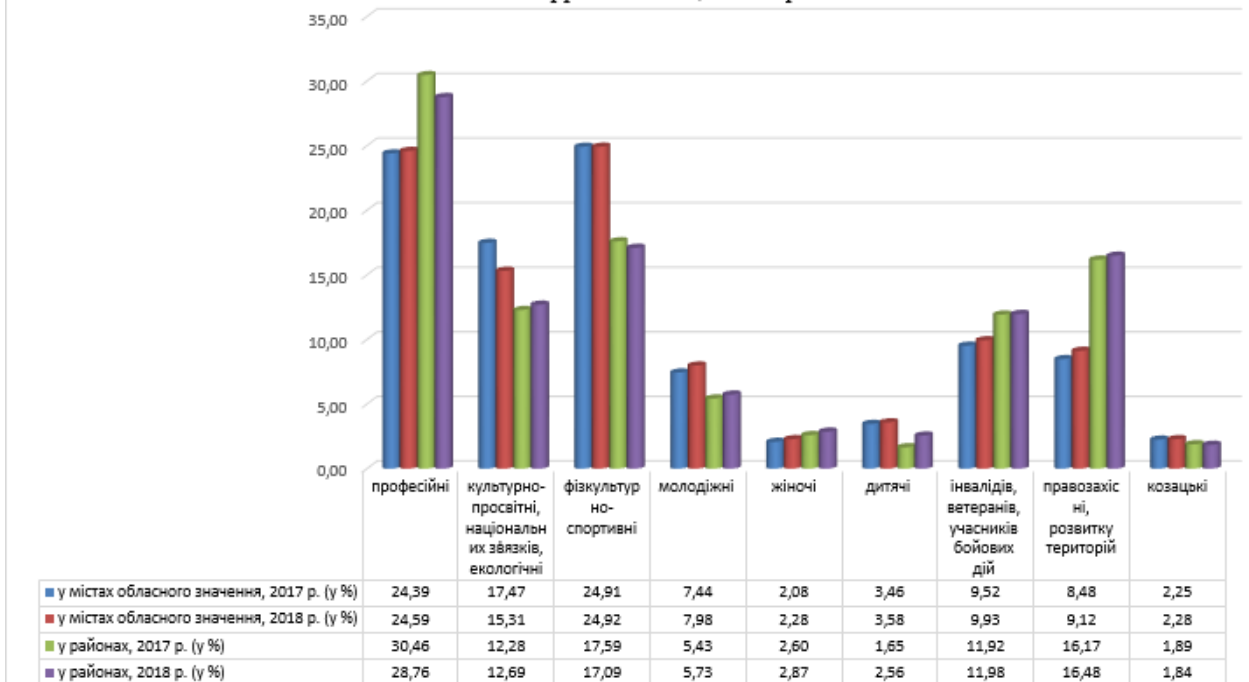
Найбільш численними громадськими об'єднаннями з фіксованим членством є такі, що спрямовані на поліпшення соціального та матеріального становища окремих цільових груп. Найбільш структурованими – ветеранські, профспілкові організації, а також організації, що захищають інтереси інвалідів, чорнобильців, учасників бойових дій.

Кількість громадських об'єднань Одеської області за 2016 - I половину 2017 рр. та 9 місяців 2018 р.

Частка молодіжних громадських об'єднань районів області залишається меншою, ніж у містах обласного значення. Така ж ситуація простежується і з дитячими громадськими об'єднаннями.

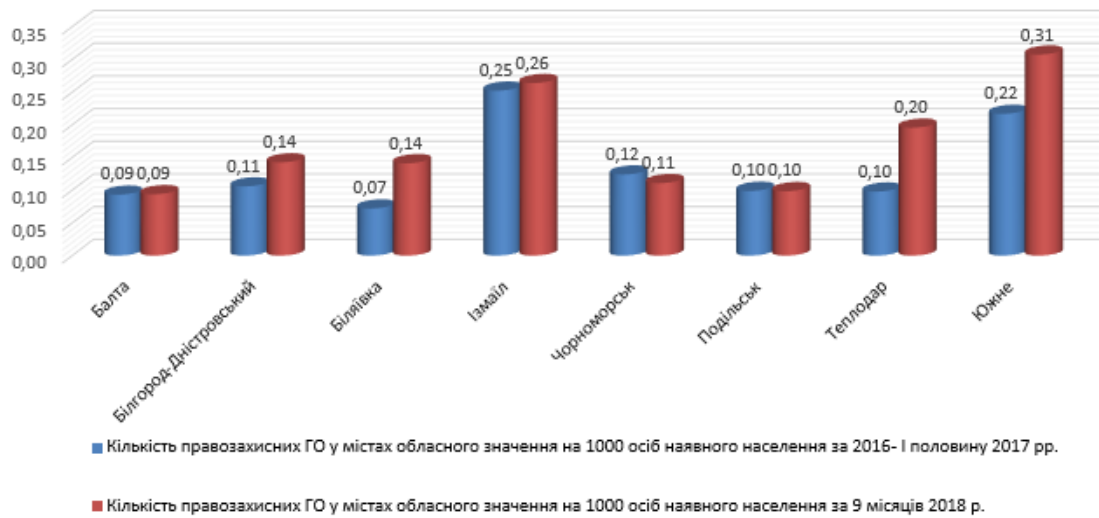
Кількість громадських об'єднань Одеської області за напрямками за 2016 - I половину 2017 рр. та 9 місяців 2018 р.

Протягом 9 місяців 2018 року кількість правозахисних громадських об'єднань та об'єднань, що спрямовані на вирішення проблем територіального розвитку, збільшилася як у районах області, так і у містах обласного значення.

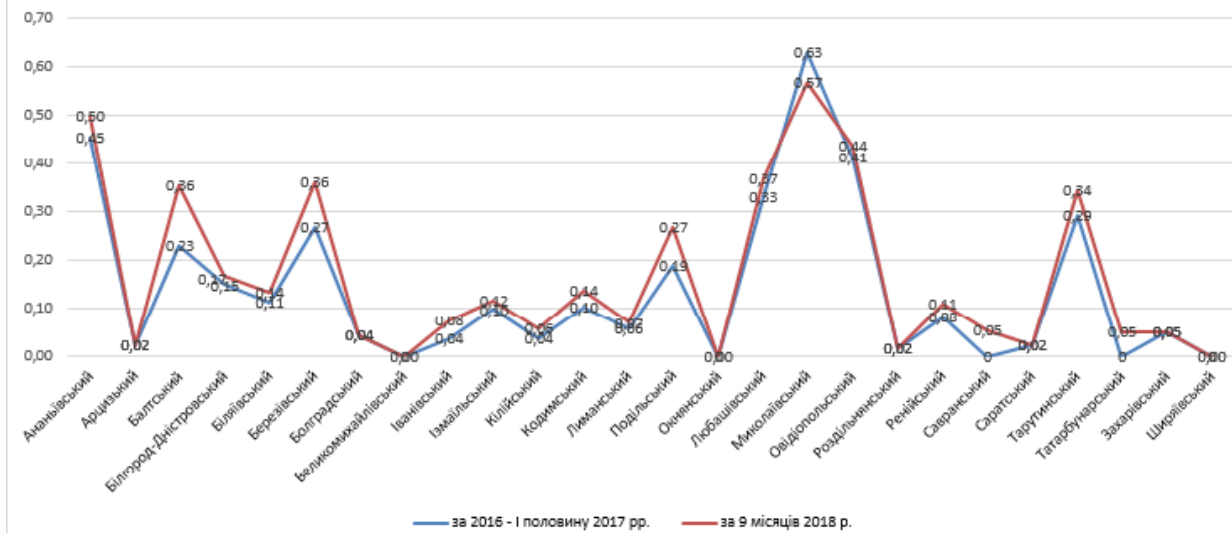
Серед міст обласного значення найбільша кількість зазначених активних організацій функціонує в мм. Южне, Ізмаїл та Теплодар, найменша – у мм. Балта, Подільськ та Чорноморськ.

Кількість правозахисних ГО у містах обласного значення за 2016- I половину 2017 рр. та 9 місяців 2018 р., на 1000 осіб наявного населення

Серед районів Одеської області найбільша кількість громадських об'єднань, що спрямовані на захист прав та інтересів населення, а також територіальний розвиток, функціонує в Миколаївському, Ананьївському та Овідіопольському районах. В таких районах, як Великомихайлівський, Окнянський та Ширяївський активні громадські об'єднання зазначеного спрямування взагалі відсутні; в 10 районах області їх кількість не досягає 1 на 10 тис. осіб наявного населення.

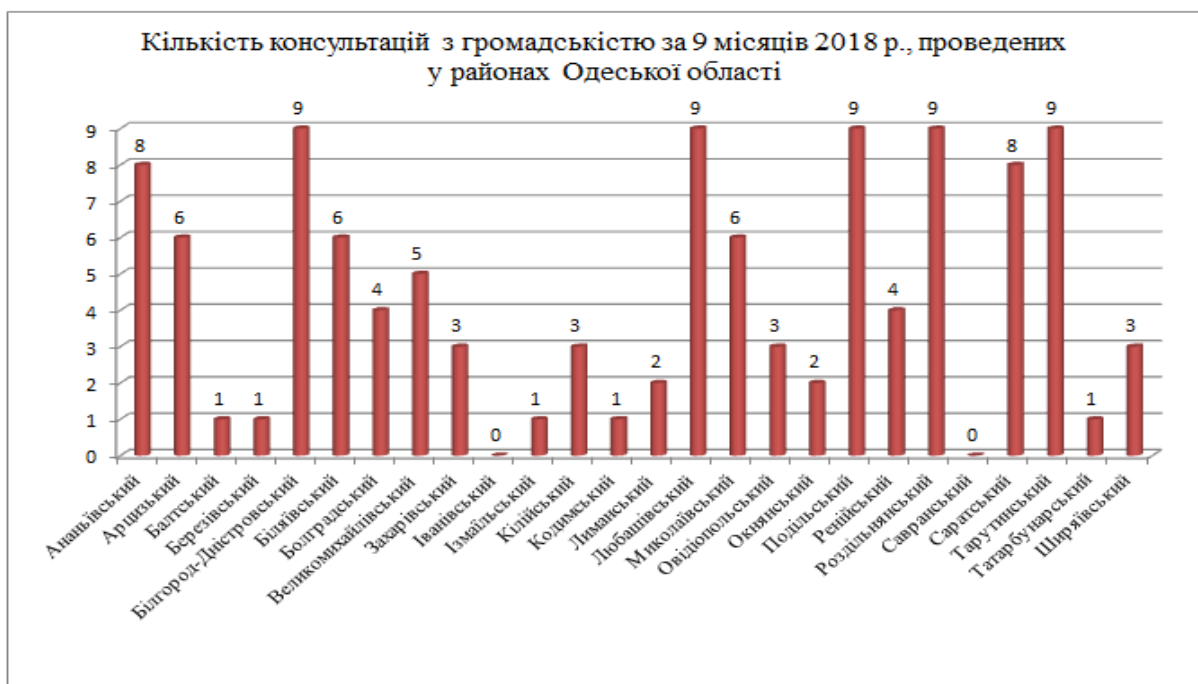
Кількість правозахисних ГО у районах Одеської області за 2016 - I половину 2017 рр. та 9 місяців 2018 р., на 1000 осіб наявного населення

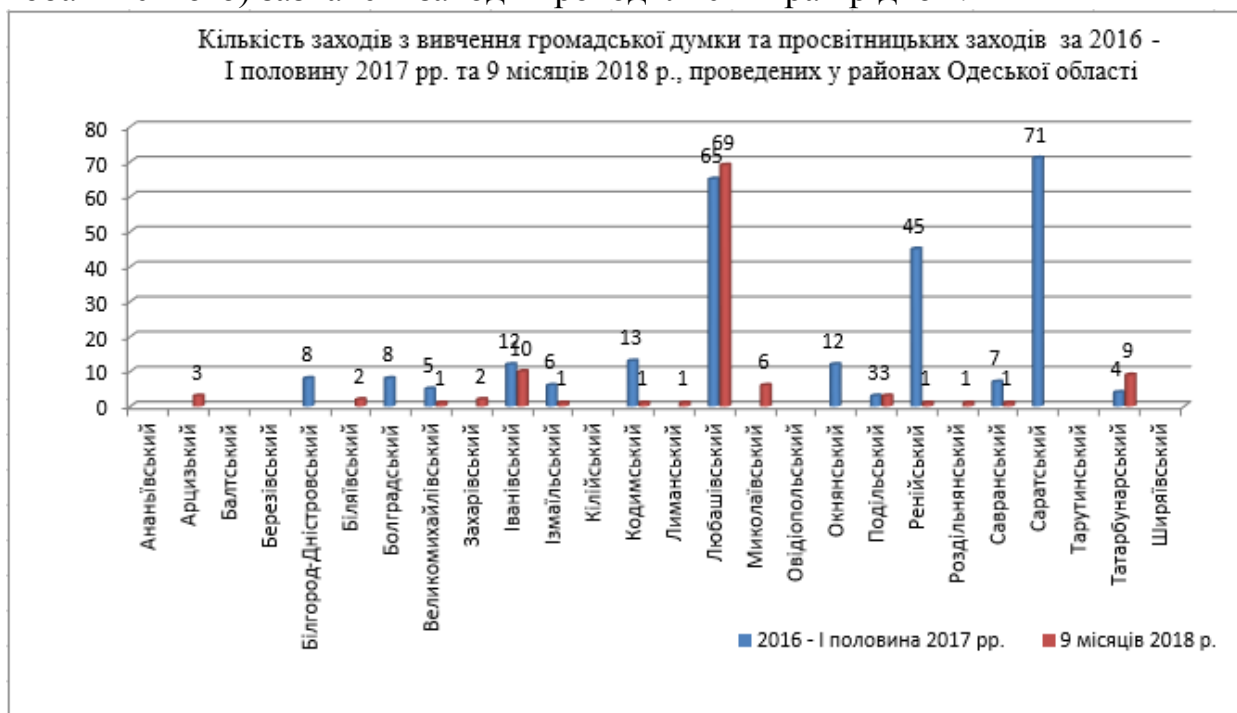
За 9 місяців 2018 року в Іванівському та Савранському районах Одеської області не було проведено жодної консультації з громадськістю; в інших районах консультації з громадськістю мають несистемний та епізодичний характер.

Кількість громадських рад в районах області збільшилася з 14 до 25 (не утворено лише у Савранському районі)¹⁷.

¹⁷ Тут використано дані, оприлюднені на офіційних веб-сайтах райдержадміністрацій Одеської області

В 11 районах області протягом зазначеного періоду не було проведено жодного просвітницького заходу щодо розвитку громадянського суспільства, а також не здійснювалися дослідження громадської думки. Започатковано проведення зазначених заходів у 6 районах. Збільшилась кількість заходів лише в Любашівському та Татарбунарському районах. В інших районах (за винятком Любашівського) зазначені заходи проводилися вкрай рідко¹⁸.

Така ж ситуація склалася і в містах обласного значення. Консультації з громадськістю, просвітницькі заходи та дослідження громадської думки за зазначений період здійснювалися лише у м. Южне та Чорноморськ.

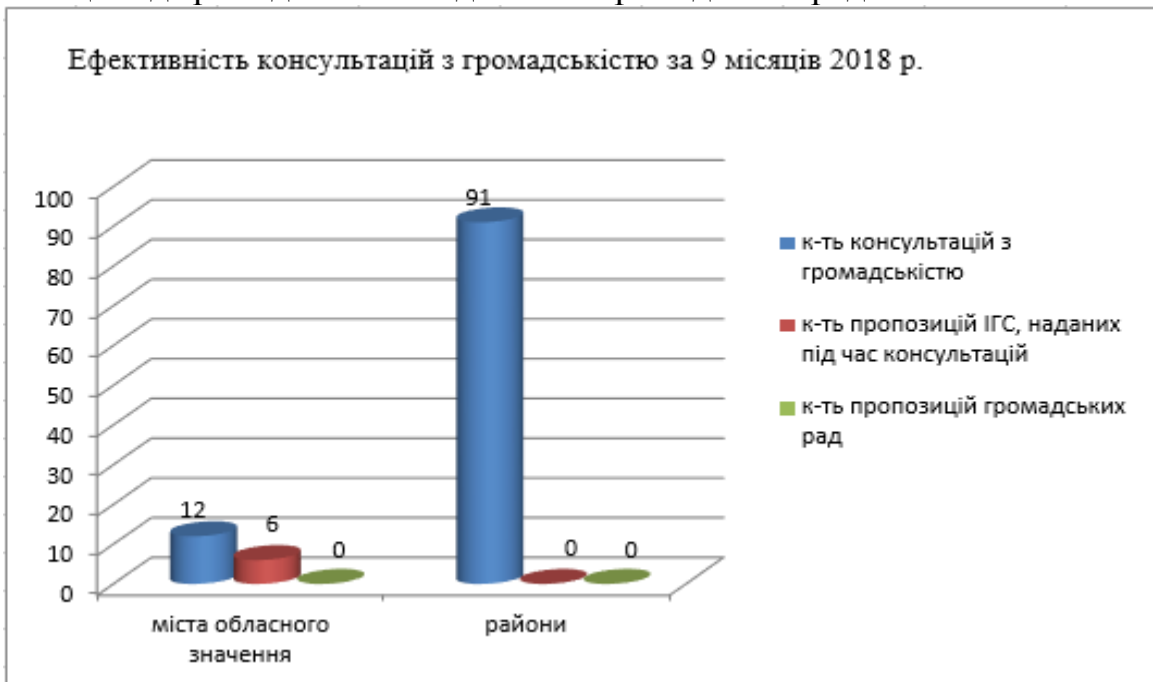
Громадську раду утворено в 1 місті обласного значення (Теплодар).

¹⁸ Тут і далі використано офіційні дані, представлені райдержадміністраціями Одеської області на запит управління комунікацій та інформаційної політики Одеської облдержадміністрації

Ефективність діяльності органів публічної влади щодо взаємодії з ІГС за 2016 - I половину 2017 рр. та 9 місяців 2018 р.

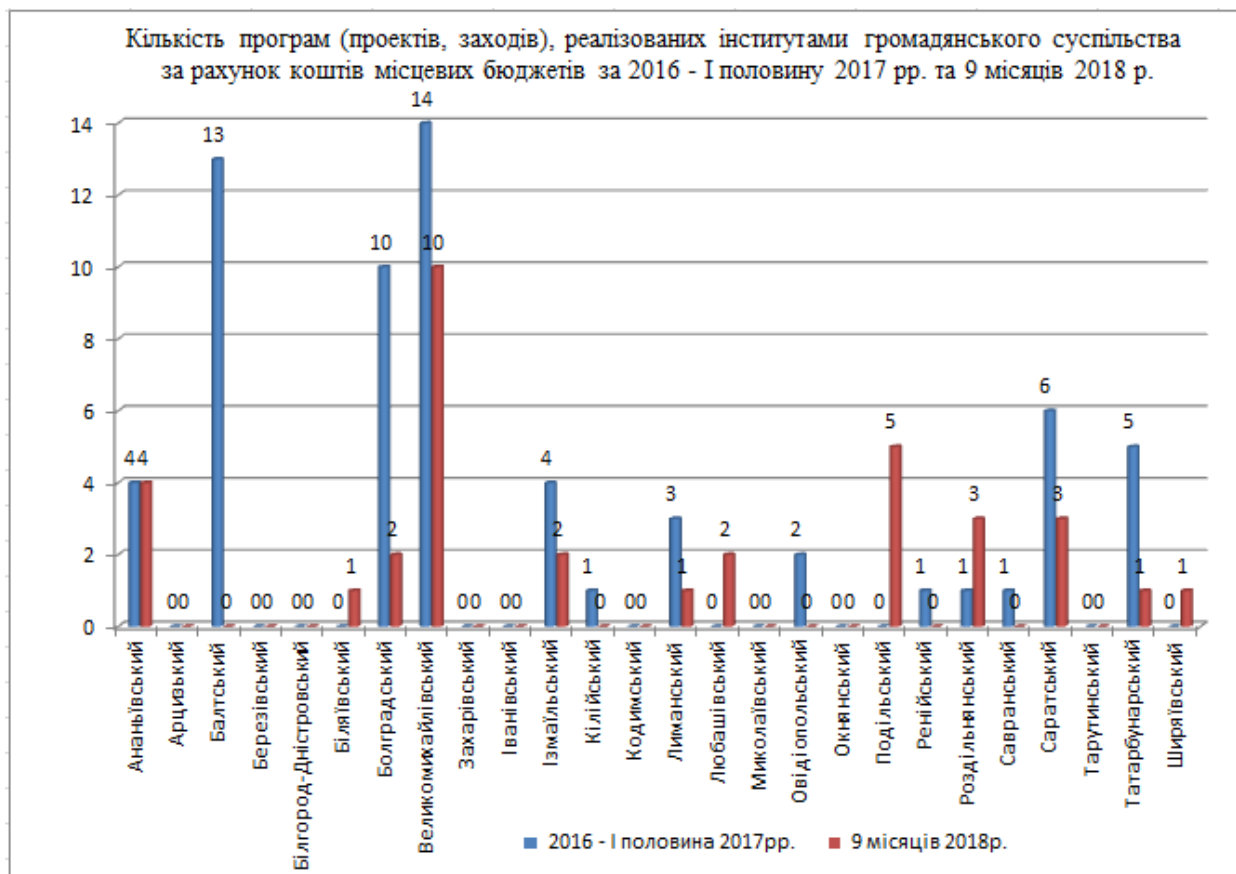

За звітний період в результаті 12 консультацій з громадськістю, проведених у містах обласного значення, отримано 6 пропозицій від інститутів громадянського суспільства та не отримано жодної від громадських рад; в результаті 91 консультації, проведених у районах області, не отримано жодної пропозиції від громадських об'єднань та громадських рад.

Кількість програм (проектів, заходів), виконаних (реалізованих) інститутами громадянського суспільства в районах Одеської області за рахунок коштів місцевих бюджетів, знизилася з 65 до 35, що свідчить про відсутність або недовість районних програм сприяння розвитку громадянського суспільства. В 4 районах області реалізація таких проектів відбулася вперше, в 9 – зазначена діяльність не проводилася взагалі.

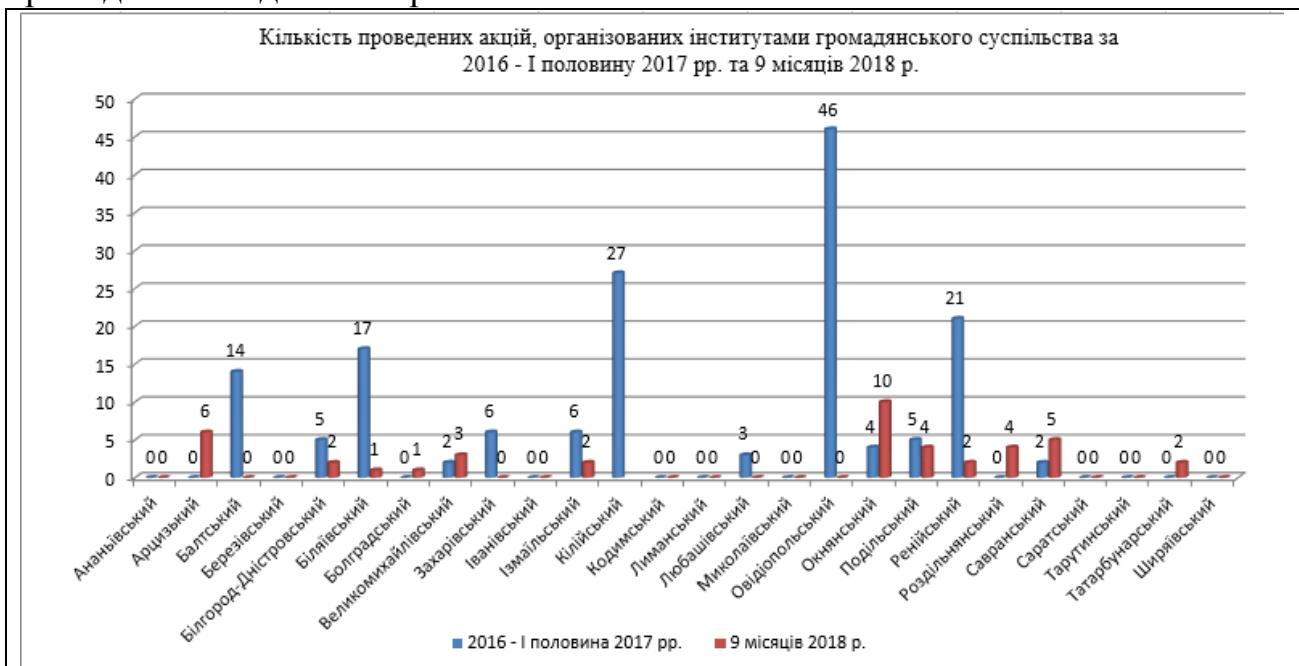
У містах обласного значення кількість програм (проектів, заходів), виконаних (реалізованих) інститутами громадянського суспільства за рахунок коштів місцевих бюджетів, збільшилася з 10 до 19, з них 12 вперше реалізовано у м. Чорноморськ, 7 – у м. Южне.

У 2 містах обласного значення зазначена діяльність не проводилася взагалі (мм. Балта, Ізмаїл), в 4 – припинилася протягом звітної періоду (мм. Білгород-Дністровський, Біляївка, Подільськ, Теплодар).

Кількість публічних (масових) акцій, організованих інститутами громадянського суспільства в районах Одеської області, знизилася з 158 до 42, що свідчить про налагодження дієвої взаємодії між органами публічної влади та інститутами громадянського суспільства, винаходження ними більш ефективних форм і методів спільного розв'язання проблем регіонального та місцевого значення.

Взагалі не проявили активності в організації публічних (масових) акцій громадські об'єднання 9 районів.

В містах обласного значення кількість публічних (масових) акцій, організованих інститутами громадянського суспільства, знизилася з 197 до 52.

Більшу активність систематично проявляють громадські об'єднання м. Чорноморськ, Подільськ, Ізмаїл та Южне.

ВИСНОВКИ

У розрізі активізації діяльності інститутів громадянського суспільства, налагодження дієвої взаємодії інститутів громадянського суспільства з органами публічної влади на засадах партнерства управлінням комунікацій та інформаційної політики Одеської обласної державної адміністрації в рамках виконання Програми досягнуто певні результати у сфері розвитку громадянського суспільства в Одеській області, а саме:

- актуалізовано проблеми розвитку громадянського суспільства області та визначено оптимальні шляхи їх вирішення;

- підвищено активність інститутів громадянського суспільства області через підтримку позитивного іміджу активних громадських об'єднань, мотивацію інститутів громадянського суспільства до активної співпраці з органами публічної влади на засадах партнерства, в тому числі шляхом розроблення програм (проектів, заходів) на умовах спільного фінансування;

- активізовано участь громадськості у формуванні та реалізації державної, регіональної політики, вирішенні питань місцевого значення;

- підвищено потенціал представників інститутів громадянського суспільства, зокрема, шляхом формування знань і вмінь щодо новітніх форм і методів співпраці з органами публічної влади;

- поширено позитивний досвід та впроваджено новітні форми і методи співпраці органів публічної влади та інститутів громадянського суспільства;

- підвищено кваліфікацію представників інститутів громадянського суспільства щодо розроблення конкурсних пропозицій для участі у конкурсах проектів, а також мотивацію органів публічної влади до активізації співпраці з громадськістю, рівень прозорості та відкритості діяльності органів публічної влади.

Список використаних джерел

1. Указ Президента України від 26.02.2016 № 68/2016 «Про сприяння розвитку громадянського суспільства в Україні» // [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/68/2016>.
2. Постанова Кабінету Міністрів України від 03.11.2010 № 996 «Про забезпечення участі громадськості у формуванні та реалізації державної політики» // [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-2010-%D0%BF>.
3. Постанова Кабінету Міністрів України від 05.11.2008 № 976 «Про затвердження Порядку сприяння проведенню громадської експертизи діяльності органів виконавчої влади» // [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/976-2008-%D0%BF>.
4. Постанова Кабінету Міністрів України від 12.10.2011 № 1049 «Про затвердження Порядку проведення конкурсу з визначення програм (проектів, заходів), розроблених інститутами громадянського суспільства, для виконання (реалізації) яких надається фінансова підтримка» // [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1049-2011-%D0%BF>.
5. Стратегія економічного та соціального розвитку Одеської області до 2020 року (актуалізована) // [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://oblrada.odessa.gov.ua/wp-content/uploads/32-VII.pdf>.
6. Регіональна цільова програма сприяння розвитку громадянського суспільства в Одеській області на 2018-2020 роки // [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://oda.odessa.gov.ua/statics/pages/files/5af97797d09dc.pdf>.
7. Сенча С.А. Досвід впровадження проектного підходу у сфері комунікацій з громадськістю в Одеській області / С.А. Сенча // Реформування публічного управління та адміністрування: теорія, практика, міжнародний досвід: матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. за міжнар. участю, 26 жовт. 2018 р. / [ред. кол.: М.М. Іжа та ін.]. – Одеса : ОРІДУ НАДУ, 2018. – С. 364-365.
8. Сенча С.А. Методичний підхід до оцінювання ефективності регіональних цільових програм / І.А. Сенча, С.А. Сенча // Право та державне управління: зб. наук. пр. (Google Scholar, Index Copernicus) – Випуск 1 (2018). Том 2. – Запоріжжя, 2018. – С.118-125.
9. Сенча С.А. Планування реалізації державної політики розвитку громадянського суспільства в Одеській області: досвід застосування логіко-системного підходу / І.А. Сенча, С.А. Сенча // Актуальні проблеми державного управління : зб. наук. пр. ОРІДУ / [голов. ред. М.М. Іжа]. Вип. 2(74). – Одеса : ОРІДУ НАДУ, 2018. – С. 114-120.
10. Сенча Сергій. Сучасні тенденції і проблеми розвитку громадянського суспільства в Одеській області / Сергій Сенча // Актуальні проблеми державного управління : зб. наук. пр. ОРІДУ / [голов. ред. М.М. Іжа]. Вип. 3(71). – Одеса : ОРІДУ НАДУ, 2017. – С. 110-118.